CONECTORII ADITIVI ȘI ROLUL LOR ÎN ARGUMENTARE. ECHIVALENȚE SEMANTICO-PRAGMATICE SPANIOLĂ-ROMÂNĂ

AURELIA NICOLETA PAVEL DICU
Universitatea din București

1. Aspecte terminologice

Ni se pare oportun să începem prezentul articol cu o scurtă introducere în care să explicăm accepțiunea termenului *conectori*, în acest context, subclasă a categoriei funcționale a *marcatorilor discursivi*[1] definiți ca acele *unități lingvistice invariabile fără funcție sintactică în cadrul predicației propoziționale, având o misiune ce vizează discursul: aceea de ghida, în concordanță cu proprietățile lor sintactice, semantice și pragmatice, inferențele care se realizează în actul comunicării prin organizarea și asigurarea progresiei tematice a acestuia sau prin furnizarea de informații despre atitudinea vorbitorului în legătură cu conținutul comunicării*.[2]

Gramatica Descriptiva de la Lengua Española (GDLE de acum înainte) distinge, după criteriul rolului îndeplinit la nivel discursiv, următorii marcatori: **structuratori**, **conectori, reformulatori, operatori** și **conversaționali** [3].

[1] Am optat pentru **marcatori discursivi** deoarece termenultinde să se generalizeze. Îl regăsim în literatura de limbă engleză sub numele *discourse markers*, în cea de limbă franceză ca *marqueurs discursifs,* iar școala spaniolă de pragmatică folosește sintagma *marcadores del discurso*. Un alt motiv este faptul că, în cazul termenului de *conector pragmatic* (destul de des utilizat), acesta exprimă numai una dintre multiplele funcțiile `îndeplinite de elementele aparținând acestei clase. De altfel, această denumire o rezervăm pentru a desemna mai târziu doar marcatorii cu rol de relație. Am respins de asemenea sintagma *particulă discursivă* întrucât, din punct de vedere formal, nu corespunde realității, fiind deja cunoscut că această clasă include și structuri de tipul sintagmelor și propozițiilor stereotipe.

[2] Definiția, preluată cu minime adăugiri din *Gramatica Descriptiva de la Lengua Española* este de fapt o sinteză a proprietăților pe care diverși autori le-au subliniat în studiile lor, a se vedea Martinez (1997: 20).

[3] **Structuratorii** (**estructuradores de la información** în GDLE) – în GALR conectorii de structurare discursivă – sunt subclasificați în: ordonatori (de deschidere – *în primul rând*, *pe de o parte* etc., de continuare – *în al doilea/ al treilea… rând, pe de altă parte, la fel, în același fel, în același mod* etc., de închidere – *în ultimul rând, în cele din urmă* etc.), comentatori (*așa stând lucrurile*, *acestea fiind zise*, *ei bine*, etc.), digresori (*între noi fie vorba*, *apropo*, etc.). **Reformulatorii (los reformuladores** în spaniolă) sunt împărțiți în: explicativi (*adică*, *cu alte cuvinte*, *vasăzică, vreau să spun, etc.*), rectificativi (*mai bine zis*, *chiar mai bine*, *mai exact* etc.), de distanțiere (*în orice caz*, *oricum (ar fi)*, *într-un fel sau altul*, *chiar și așa* etc.), recapitulativi (*în concluzie*, *pe scurt*, *într-un cuvânt*, *după toate cele*, *una peste alta*, *în cele din urmă* etc.). **Operatorii** sunt: de consolidare argumentativă (*în realitate*, *în fond (și la urma urmei), de fapt* etc.), de concretizare (*de exemplu*, *de pildă*, *bunăoară, cu titlu de exemplu etc*.). **Conversaționalii**: de modalitate epistemică (*evident*, *de departe*, *aparent*, *de fapt, efectiv, cu siguranță, fără îndoială,* etc.), de modalitate

BDD-V1688 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:57:34 UTC)

Cei care reprezintă centrul atenției noastre în prezentul articol sunt **conectorii**, marcatori discursivi care leagă semantic și pragmatic doi membri discursivi, transformându-i într-o unitate argumentativă. Ca urmare, rolul lor este cu precădere argumentativ, orientând inferențele ce trebuie trase din grupajul celor doi membri relaționați. Acestea fie vor merge în aceeași direcție argumentativă, caz în care conectorii vor fi **aditivi** (*în plus*, *pe deasupra*, *chiar mai mult*, *pe lângă asta*, *pe de altă parte etc*.), fie vor avea orientare argumentativă contrarie, caz în care conectorii vor fi **contraargumentativi** (*în schimb*, *dimpotrivă*, *din contră*, *cu toate astea*, *însă* etc.), fie vor fi expresia relației logice cauză-efect și se vor numi **consecutivi** (*ca urmare*, *de aici*, *în consecință*, *atunci*, *astfel*, *drept urmare* etc.).

Datorită lipsei de spațiu, am ales să grupăm în perechi (spaniolă-română) pe cei mai răspândiți **conectori aditivi**, plecând de la proprietățile lor semantice și cu intenția de a urmări modul în care aceștia intervin în argumentare.

2. Aditivii

Aditivi sunt acei conectori care prezintă membrul discursiv pe care îl introduc ca un argument suplimentar în favoarea concluziei pe care membrul anterior acestuia o susține.

Además / în plus. În această pereche, marcatorul spaniol își are originea în *demás*, cuvânt provenit din latinescul *demagis* ('mult în plus'), cu dublă încadrare: pe de o parte adjectiv prin care se face referire la alte entități prin raportare la cea în discuție, pe de altă parte adverb care conservă sensul latin de exces. Procesul de pragmaticalizare a dus astfel spre *además* (prin contragere cu prepoziția *a*) care a conservat trăsătura [+ suplimentar]. Având la origine adjectivul latin *plus* (mai mult), marcatorul românesc derivă din locuțiunea adjectivală *în plus* (cu sensul de 'peste ceea ce este obișnuit; pe lângă aceasta, pe deasupra') extinzându-și aplicabilitatea la nivel discursiv ca locuțiune adverbială cu sens aditiv.

Encima / pe deasupra. Adverbul *encima* este rezultatul fuziunii dintre prepoziția *en* (în) și substantivul *cima* ('vârf, culme') care provine din latinescul *cyma* (la rândul lui de proveniență greacă – κῦμα – 'care se umflă, val' –). Nucleul lexical al locuțiunii adverbiale *pe deasupra* este adverbul de origine latină *deasupra* (*de* + *ad* +*supra*) cu înțelesul de 'în partea de sus', care asociat cu prepoziția *pe* (din lat. *per*) a căpătat înțelesul de 'peste limita de sus, în plus'. Ambele au ca trăsături comune [+ vertical] [+ limită superioară] și aceeași semnificație. Merită menționat că spaniola cunoaște pentru *encima* și varianta *por encima* obținută cu prepoziția *por* cu aceeași origine ca *pe*.

Din punct de vedere al frecvenței de uz și al registrului trebuie să menționăm că marcatorul spaniol *además* este „conectorul aditiv cel mai utilizat în spaniolă" (Fuentes Rodriguez 1999: 74), atât în discursul scris, cât și în cel oral, cum de altfel se întâmplă cu *în plus*. *Encima*, pe de altă parte, este predilect „în limba vorbită spontană" sau „în texte puțin formale sau care mai degrabă urmăresc în mod deliberat un stil colocvial" (Montolío 2001: 158), fiind marcat subiectiv și afectiv, ceea ce îl aproprie de marcatorii românești *una peste alta* și *pe deasupra*.

O altă pereche care merită adusă în discuție este ***es más / ba (chiar) mai mult***, marcatori care împărtășesc sememul [+ suplimentar] datorită nucleului lexical *más* / *mai mult*. Din punct de vedere sintagmatic asemănarea dintre cele două se oprește aici, expresia spaniolă fiind de tip propozițional, cu verbul *ser* conjugat la prezent (într-o traducere literală: 'e mai mult'), în

---

deontică (*bine*, *de acord*, *sigur*, etc.), focalizatori ai alterității (*dom'le*, *frate*, *vere*, *uite*, *ascultă*, *auzi*, *vezi tu*, etc.), metadiscursivi (*bine* – ca marcă a receptării mesajului, *ei bine*, *ei*, *asta...*, *știu eu*, *ca să spun drept, drept să spun, între ghilimele fie zis, sincer vorbind, ca să spun așa* etc.).

BDD-V1688 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:57:34 UTC)

timp ce marcatorul românesc este o locuțiune obținută prin atașarea adverbelor intensive *ba* / *chiar* (amândouă odată sau unul dintre ele) nucleului lexical cu valoare aditivă. Cu toate acestea, le considerăm echivalente datorită caracterului emfatic pe care marcatorul spaniol îl are și care corespunde fără îndoială variantelor românești: *ba mai mult* / *chiar mai mult* / *ba chiar mai mult*, fapt care se reflectă și în trăsăturile suprasegmentale comune: curbă intonațională ascendentă și o scurtă pauză emfatică între aceștia și membrul pe care îl introduc.

Ceea ce ne interesează, însă, și ceea ce vom discuta mai departe este interacțiunea acestora cu factori extralingvistici și efectele ei asupra textului argumentativ.

Restricții pragmatice

Este bine știut că substratul oricărei activități argumentative este relația cauză-efect, care lingvistic se traduce în structuri de tipul:

C ← X + Y + Z +… pentru concluzie / opinie (explicită / implicită) ***deoarece*** X, Y, Z , …, sau

X + Y + Z +… → C pentru X, Y, Z, … ***ca urmare*** concluzie / opinie (explicită / implicită)

S-a constatat, însă, că există o tendință naturală de a ordona argumentele și, chiar mai mult de atât, anumite elemente lingvistice restricționează această ordine.

Să considerăm afirmația:

Alberto es una mala persona / Alberto este un individ rău.

Pentru a o susține trebuie să o justificăm. Vom nota cu:

X = *molesta a sus vecinos* / își deranjează vecinii

Y = *le pega al perro* / își bate câinele

Z = *le arrea a su mujer unos palizones de muerte* / îi administrează nevestei niște bătăi vecine cu moartea.

Ceea ce leagă argumentele de afirmația noastră este noțiunea de 'rău' ca tipar comportamental recunoscut și sancționat social. Însă natura acestuia este scalară, în sensul că gravitatea faptelor care caracterizează un anumit tip de comportament ca fiind inacceptabil social variază de la mai puțin grav la foarte grav, conform moralei, cutumei sau legilor în vigoare la un moment dat.

Pe o astfel de scală a forței argumentative, argumentele de mai sus pot fi reprezentate după modelul matematic astfel: Z > Y > X

Să rescriem relația dintre argumentele date și afirmație după cum urmează:

(1) X, Y, y ***además*** / și ***în plus*** Z → C
(2) ? Z, Y, y ***además*** / și ***în plus*** X → C

unde C este concluzia ce se trage implicit sau explicit prin afirmația: *Alberto es una mala persona* / Alberto este un individ rău.

Observăm însă că dacă nu am avut nici o problema de adecvare a textului în exemplul (1), în exemplul (2) inversarea ordinii argumentelor și așezarea celui mai slab după aditivii *además* și *în plus* a dat naștere unui text care se percepe ca fiind nenatural. Concluzia logică care s-a tras este că tipul acesta de marcatori restricționează ordinea argumentelor, cerându-l după ei pe cel mai puternic din serie.

BDD-V1688 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:57:34 UTC)

Dar să asociem opiniei

O = *la mejor manera de dar la cara a este día* / cea mai bună cale de a face față zilei de azi, următoarele argumente:
L = *resolver los problemas pendientes* / să rezolv problemele curente
M = *dormir un poco* / să dorm un pic
N = *leer* / să citesc

Să transcriem relația dintre opinie și argumentele ei:

(3) L, M, y ***además*** / și ***în plus*** N → O
(4) M, N, y ***además*** / și ***în plus*** L → O
(5) N, L, y ***además*** / și ***în plus*** M → O

Putem constata cu ușurință că orice ordine a acestora nu este restricționată de marcatorii în discuție. Se pune deci întrebarea: De ce în acest caz mai sus menționata restricție nu funcționează?

Considerăm că motivul îl reprezintă faptul că cele două situații se deosebesc prin tipul de relație *temă de discuție-argument* care în primul caz, e de natură convențională, iar în al doilea caz, de natură personală, fapt care lasă loc unei ordonări libere.

În ceea ce privește caracterul convențional al acestui tip de relație, ne vedem obligați să menționăm că acesta fie are un caracter general rezultat al consfințirii sociale prin reguli morale, cutume, legi, fie particular – ca norme adoptate la nivel de microcomunitate (orice asociere de indivizi care se ghidează după anumite reguli, scrise sau nu, dar acceptate de toți membrii săi).

Efectele care decurg din opoziția convențional / personal au de a face cu faptul că:

1. în primul caz, ordinea argumentelor în funcție de cât cântăresc în raport cu opinia / concluzia (tema) avansată este fixă și opozabilă tuturor membrilor comunității, de unde și restricția din exemplul (2) și posibilitatea interlocutorului de a interveni corectiv;

2. în al doilea caz, caracterul personal face inoperantă restricția, ordinea fiind liberă, alocutorul fiind obligat să interpreteze argumentul introdus de conectorul aditiv ca fiind cel mai important pentru opinent.

3. Concluzie

În ceea ce privește această subclasă de marcatori constatăm că, deși grupați pe criterii etimologice și semantice care să explice înțelesul aditiv comun, există, după cum am arătat deja, diferențe de registru și valori modale care reflectă fie statutul locutorului (vorbitor, autor de text) fie intenția și/sau. atitudinea sa cu privire la conținutul comunicării. Un exemplu în acest sens este importul conectorilor orali în discursul argumentativ scris, care poate avea ca efect accentuarea caracterului polemic al acestuia. Prin simpla lor prezență sau însoțiți de alte mărci ale oralității, aditivii de registru colocvial pot imprima textului caracterul unei dezbateri directe. Se explică astfel de ce, deși am ales să tratăm doar perechea nemarcată ***además*** / ***în plus***, în scurta analiză de mai sus se poate substitui oricare dintre celelalte perechi. Diferența dintre enunțurile astfel obținute nu este una de natură semantică, ci pragmatică.

Pe de altă parte, s-a văzut că ***aditivii*** cer ca argumentul pe care îl introduc să se situeze cel mai sus pe scala forței argumentative care îl leagă de concluzia / opinia avansată. În ceea

BDD-V1688 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:57:34 UTC)

ce privește reordonarea liberă a membrilor acestei scale, s-a putut observa că aceasta este blocată în cazul relației temă-argument convenționalizate. Dacă succesiunea strictă (de la slab la puternic) nu se reflectă și lingvistic prin poziționarea argumentului forte după conectorul aditiv, conținutul comunicării va fi sancționat ca inadecvat din punct de vedere pragmatic. Nu se întâmplă, însă, același lucru când elementele seriei argumentative fac parte dintr-o scală personală, aditivul având ca efect declanșarea unui proces inferențial ce cade în sarcina alocutorului, obligat astfel să presupună că argumentul marcat este considerat de către locutorul opinent ca prevalând asupra celorlalte. Ca urmare, diferența constă în faptul că, într-un caz, succesiunea argumentelor este aceeași pentru toți membrii comunității, ducând la o asociere unică marcator-argument forte, iar în celălalt caz, este o problemă de preferință personală, fiecare membru având posibilitatea de a o schimba, fapt care poate da naștere la asocieri multiple.

Acknowledgements:

This work was supported by the strategic grant POSDRU/159/1.5/S/140863, Project ID 140863 (2014), co-financed by the European Social Fund within the Sectorial Operational Program Human Resources Development 2007 –2013.

BIBLIOGRAFIE

Fuentes Rodriguez, Catalina, 1999, *La organización informativa del texto*, Madrid, Arco Libros.
GDLE – *Gramática descriptiva de la lengua española*, vol. III, 1999, Madrid, Espasa Calpe.
GALR – *Gramatica limbii române*, vol. II, 2005, București, Editura Academiei Române.
Martinez, Roser, 1997, *Conectando textos*, Barcelona, Octaedro.
Montolío, Estrella, 2001, *Conectores de la lengua escrita*, Barcelona, Ariel.

THE ADITIVE CONECTORS AND THEIR ARGUMENTATIVE ROLE. SPANISH-ROMANIAN SEMANTICO-PRAGMATIC EQUIVALENCES

(*Abstract*)

The discourse analysis has recorded an important leap in the last decades, especially because of the scholars' increasing interest in the pragmatic field. The contextual factor and the cognitive perspective on language came to fill in the frame that grammar and semantics would only outline. The linguistic meaning has been enriched with new values determined by speakers' personal and socio-cultural experience. The discourse (oral or written) ceased to be seen as a mere string of lexemes organized according to strict grammatical rules, and it started to be analyzed through its communicative relevance that gave a better account of its meaning. Therefore, the lexical elements that some time ago escaped the text analysis for its slight or inexistent vericonditional content capture the pragmatists attention and focus it on their mostly instructional valences that compel the discourse participants to certain inferences, logical interpretations and / or emotional feedback. We are talking about the **discourse markers**, the salt and pepper of oral and writing communication, linguistic elements which, besides their aesthetizing function (as cohesion and coherence factors), interfere in the discourse rhetoric by ordering, relating and making comments on its arguments, increasing or decreasing their force.

From this functional class, we have chosen to analyze the ones known as additive connectors, firstly, with the purpose of finding the most appropriate Spanish-Romanian correspondences and, secondly, in order to bring out the role they play in articulating the written discourse from a logical and argumentative point of view.

BDD-V1688 © 2015 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:57:34 UTC)